

Dr. DOMINKÓ ISTVÁN

Hangfelvételek és mobilalkalmazások segítő szerepe a hangszeres gyakorlásban

Mint ahogy minden más pedagógus, az egyéni hangszeres órát tartó zenetanárok is egyre nagyobb kihívásokkal találhatják szembe magukat munkájuk során, mióta az ún. „digitális bennszülöttek” elnevezésű „Z” generáció tagjai elérték az iskoláskort. Számukra ugyanis már gyermekkoruktól kezdve elérhető volt az internet és a számítógépek világa, mondhatni, életük természetes részévé váltak a modern technika kínálta lehetőségek. Azóta már a következő „Alpha” generáció gyermekei (2010 után születettek) is bőven koptatják az iskolapadot, melyből következik, hogy a kihívás csak fokozódott, hiszen az újabb generáció elvárásai az utóbbi években még inkább növelte a pedagógusok felelősségét mind az ideális tananyag, mind pedig a tanítási és kommunikációs módszerek kiválasztásában. Általános pedagógiai kérdésekben számos tanulmány született azt vizsgálva, hogy milyen jelenségek kísérik korunk iskolás gyermekeiben végbemenő, felgyorsult világunk által előidézett pszichológiai és szociológiai változásokat, igyekeztünk választ találni arra a kérdésre, hogy mindezekhez hogyan tudna leginkább alkalmazkodni a 21. század pedagógusa?

A zenetanítással kapcsolatban viszont gyakran találkozunk azzal a véleménnyel, hogy kissé késve, lassabban reagálva követi le az idők változásait, nehezebben mozdul ki saját szokásrendjéből, jól beváltak hitt módszereiből. Én magam ezt úgy éltem meg az elmúlt 27 év során, hogy bármennyire is igyekeztem folyamatosan alkalmazkodni az egyre gyorsabban változó világ gyermekeihez, mindeközben pedig próbáltam ragaszkodni az előírt tananyagokhoz, korábbi tapasztalatok alapján hatékonynak vélt gyakorlási és zenetanulási módszerekhez, egyre inkább kezdtem érezni a két szándék egyidejű összeférhetetlenségét, egymástól való távolodását. Arra lettem figyelmes, hogy ha érdekes, élményszerű és tartalmas zeneórákat akarok tartani, amire a mai gyermekek fokozottabb mértékben éheznek, akkor egyre inkább változnom, változtatnom kell. Elsősorban belülről, céljaim felülvizsgálatával, majd új szemlélet kialakításával, máskülönben könnyen eljöhethet az az idő, amikor már csak az üres falaknak mesélhetnék a zene csodálatos világáról. Biztos nem volt ez másképp 40-50 évvel ezelőtt sem, hiszen egy jó pedagógus akkor is bizonyára a „jó pap holtig tanul” elvet követte. Most azonban oly mértékben változik világunk, olyan gyorsan fejlődnek az azt mozgató, irányító folyamatok és eszközök, hogy nem is engedheti meg magának egyikőnk sem azt a luxust, hogy úgy szólván „ne

Mohamed menjen a hegyhez”. Nemrég hallottam egy közismereti tárgyat tanító kolléga előadását arról, hogy mennyivel nehezebb dolga van ma a tanárnak, mint 10-15 évvel ezelőtt. Leginkább arra kaptam fel a fejem, amikor azt mondta, hogy „ha manapság tanárként nem vagy képes minden 2 percben valami újat és izgalmasat mondani vagy mutatni a tanítványoknak, akkor elvesztél!” Gondolom értjük a lényegét, még ha túlzásnak is tűnhet. Tény, hogy a mai gyerekek egyre jobban éheznek a gyors információáramlásra, az interaktív, leginkább képi megjelenésű, változatosságot és személyes aktivitást igénylő feladatokra. Ezeknek a hihetetlen pörgést és szüntelen odafigyelést igénylő tanítási módszerek felhalmozására és rutinszerű, tanóráról tanóra való alkalmazására ugyanakkor melyikünk képes? Vagy ha igen, mennyi ideig tudjuk a pörgést fenntartani? Erre a gondolatmenetre most nem válaszolnék, inkább csak a helyzet ábrázolása végett, valamint elgondolkodásra szántam.

Tény, hogy a legtöbb alapfokú művészeti iskolában nem kötelező módon, hanem szabadon választják, opcionálisan tanulják a tanulók a zenét és egyéb művészeteket (ahogyan a kiegészítő nyelvi tanulmányokat vagy a sportot). Emiatt olykor idő hiányában sajnos választania kell a jó és a még jobb elfoglaltság között, vagy a hasznos és a még hasznosabb szabadidős tevékenység között. Sok szülő számára okoz komoly nehézséget a választás dilemmája, ugyanakkor némelyek csak azért használják ki a délutáni különórát adta lehetőséget, hogy addig is „jó helyen” legyen a gyerek, és ne valami rossz társaságban, esetleg káros tevékenységgel töltse az idejét. Számos előnye van tehát a hazai művészetoktatási struktúrának, főként, ha a gyermek igazán menedékre talál egy ilyen típusú egyéni vagy kiscsoportos órán, ahol önmaga lehet, és az önbizalma is folyamatosan növekszik a közvetlen pedagógiai ráhatás segítségével, ahol azt a képességét erősítik, amelyben igazán jó, és sorolhatnám. De azt is el kell ismernünk, hogy ezek a gyerekek is csak a játékból, lazításból, tévénézésből – saját megfogalmazásuk szerint a kutyuzésból – elvett szabadidejük terhére tehetik meg, hogy komoly áldozatokat hozzanak például a zenei tanulmányok terén elért eredményeikért, fejlődésükért. Nagy tehát a versenyhelyzet, amely mára már egyértelműen elérte a zeneiskolákat: szélsőségesen úgyis fogalmazhatnánk, hogy ha nem tetszik a tanulónak vagy szüleinek valami, akkor egyszerűen csak abbahagyják idejekorán az igen fárasztó, komoly odafigyelést, türelmet, végeredményében pedig hosszú évek kitartó munkáját igénylő hangszeres tanulást. Ezért meglátásom szerint felbecsülhetetlen az értéke azoknak a zenepedagógusoknak, akik meg akarják és meg is tudják tartani növendékeiket hosszú éveken át, akár az óvodáskortól az egyetemig. Ők elsősorban szeretetükkel, türelmükkel, elhivatottságukkal és állandó megújulni, változni akarásukkal lehetnek képesek erre. Nem baj tehát, ha mindezen problémák megoldására való igyekezetre biztatjuk egymást, a felmerülő kérdések megválaszolására egyre többen keressük a választ.

Minden új szemlélet és megújulni akarás új gondolatokat és módszereket hozhat magával. Így én is megfogalmaztam szakmailag indokoltnak és megvalósíthatónak tartott álmaim és terveim, majd pályázat formájában próbát tettem. A pályázat sikeres kimenetele tette lehetővé, hogy önálló otthoni gyakorlást fejlesztő módszerek kidolgozásán munkálkodhatok a Magyar Művészeti Akadémia hároméves ösztöndíjprogramja jóvoltából. Ennek a kutatásnak elsődleges célja, hogy a részben kísérletezéssel, részben mélységesen hitt elvek feltámasztásával, gyakorlatok újragondolásával, újabbak kitalálásával saját magam hatékonyságát és módszertani sokszínűségét gyarapítsam. Mindezt természetesen azért, hogy zongorázó növendékeim még csak véletlenül se unatkozzanak az óráimon, hanem hogy inkább mindig felvirulva, boldogsággal és élményekkel telve hagyják el a tantermet, alig várva a következő találkozást. Másodlagos, ugyanakkor lényeges cél még, hogy más kollégák is ötleteket tudjanak meríteni az enyémeimből, ha nem is azok feltétlen és közvetlen másolásával, hanem a saját ötlettáruk gyarapításával, felvirágoztatásával.

Sokan osztják véleményem, hogy a zenetanár számára legizgalmasabb kérdés, egyben a legnehezebben ellenőrizhető dolog, hogy vajon mit csinál a növendék otthon gyakorlás címszó alatt? Mennyire fogad szót a heti kétszer fél órás találkozások során elhangzottaknak? Emlékszik-e egyáltalán az instrukciókra, elolvassa-e a tájékoztatóba írt jegyzeteket? Tud-e azokkal egyedül mit kezdeni, miután fáradtan hazaért az iskolából, akár napi 7-8 óra tanulás után? Lesz-e egyáltalán kedve, türelme leülni a hangszerhez? Figyel-e otthon rá valaki, vagy majd kénytelenek leszünk azt konstatálni a következő órán, hogy a gyermek kielégítőnek remélt válaszával sem tud igazán meggyőzni bennünket arról, hogy eleget és elég jól gyakorolt? Sajnos világunk egyre növekvő elvárásrendszerében, az iskolák által megkövetelt túlterheltség közepette egyre gyakrabban találjuk magunkat szemben azzal, hogy a gyerekek szinte egyáltalán nem, vagy csak nagyon foghíjasan gyakorolnak, melynek következtében a várt eredmények is elmaradnak. Az idő múlásával pedig még a kezdeti nagy lelkesedés és akarás is sokkal hamarabb alábbhagy. Így pedig könnyen kicsúszhat a kezünkből még egy tehetséges növendék is, hiszen a tehetség is csak akkor ér valamit, ha kemény munka árán, jó föld módjára megművelik és termékennyé teszik. Persze mi zenetanárok a növendék készületlensége esetén sem adjuk fel, hiszen éppenséggel adhatnánk rossz jegyet az elégtelen teljesítményre, de ugyan mit érnének vele? Leginkább ellenhatást. Ezért inkább leülünk velük és a hiányzó otthoni munka pótlásául szorgalmasan gyakorlunk a gyerekekkel az órán, próbálva olyan sémákat kitalálni, gyakorlatokat kipróbáltatni, gyakorlási szempontokra rávilágítani, amelyek birtokában mégiscsak előbbre jutnak, még ha csak igen kicsi lépésekben is. Így azért el-elérkezünk a vizsgáig, ha szűkösen is, könnyebb anyaggal, de teljesítjük az évfolyamok szerinti normákat. Azonban ki ne szeretné, hogy ezek a tendenciák, akár minden egyes növendékünk esetében ne fordulnának meg? Az lenne a csodálatos és kívánatos, ha a kezdeti lelkesedés, amivel a gyerekek elkezdik a zenetanulást, kicsit sem csökkenne. Sőt, egy bizonyos idő után

ráhatásunkra a gyerekek szeressék meg a gyakorlást, üljenek le maguktól is a hangszerhez, leljék egyre inkább örömeiket az alkotásban és az újraalkotásban, a különféle kreatív gyakorlatok kipróbálásában, amit tanárunkkal közösen gondoltak ki az órán. Esetleg újszerű tanítási eszközök és módszerek használatával még inkább felkeltsük kíváncsiságukat, hogy lehetőleg ne a tevékenység fárasztó jellege váljék bennük meghatározó élménnyé, hanem az önálló haladásukat kísérő sikerek, azok motiváló ereje lendítse tovább őket magaslatokon és mélypontokon egyaránt. Ezért tartom nagyon fontosnak az önállóságra nevelést, az otthoni munka hatékonyságának növelését újszerű módszerekkel, ötletekkel, valamint, hogy a növendékeket a lehető leginkább érdekeltté tegyük a célok megfogalmazásában és minél könnyebb elérésében.

A legnagyobb probléma meglátásom szerint a ráfordítani kívánt idővel és az ahhoz szükséges türelemmel van. Írásom elején említettem már a generációk váltakozásával kapcsolatos gondolatokat, melyek a 20 - 21. század nagy korszakai, vívmányai mentén felállított határvonalak alapján alakultak ki. Gerencsér Dóra így fogalmaz: *„Az X, Y, Z és alfa generációkat leginkább a technika fejlődéséhez és az internethez való viszonyuk alapján különítik el a szerzők. Az, hogy kit melyik életkori szakaszában szólított meg az internet, jelentős befolyást gyakorol arra, hogy általában hogyan dolgozza fel az információkat és milyen kommunikációs csatornákat preferál.”*

(<http://tantrend.hu/hir/generaciok-kulonbsegei-x-y-z-es-alfa-az-iskolaban>)

Mi, jelenkori tanárok legtöbbször az X, a fiatalabbak az Y generáció tagjai vagyunk. Utóbbiak már talán kevésbé, előbbieket annál inkább azon a sok évszázados hagyományon nevelkedtek, hogy a tanulmányokra fordított idő és energia fokozatosan termi meg gyümölcsét, a tehetség igazán csak kitartással és türelemmel párosítva érhet valamit. Hogy őszinték legyünk, a hangszeres gyakorlás terén ma is csak ezt a megállapítást tehetnénk, mert ugyan ki tudná közülünk elképzelni gyorstalpaló tanfolyamként – minőségi eredménnyel – elvégezni a Zeneakadémiát? Vagy koncertkörutakra felkészülni instant gyakorlási módszerek alkalmazásával, mondjuk napi 20 percbe sűrítve az egyébként 4-5 órás gyakorlási szükségletet? Vagy relaxációs gyakorlatok közben fejleszteni pusztán elméleti síkon a technikai tudást? Nyilván elképzelhetetlen. De talán érdemes elgondolkodni azon, hogy a mai fiatalok mindennapi tevékenységét sokkal jobban meghatározza a felgyorsult világhoz való alkalmazkodás, melynek következtében jóval kevesebb időt akarnának szánni a minőségi munkára is. A probléma ott tornyosul, hogy jóval hamarabb várják az eredményeket ott is, ahol szinte ez elvárhatatlan (hiába állunk ökölbe szorított kézzel a fa előtt, hogy ugyan mikor érik már be az a gyümölcs?), s még azokon a területeken is, ahová szinte egyáltalán nem vetettek. Ezért aztán sokan feladják idő előtt a küzdelmet, főleg, ha nincs mögöttük kitartásra ösztönző szülői és tanári háttér. Jellemzően sokkal türelmetlenebbek, kevesebb ideig köti le őket egy bizonyos foglalatosság, s ehhez bizony jelentősen hozzájárul a fent idézett megállapítás mögötti igazság: az internetes, mondhatnánk úgyis, hogy a

virtuális világ elterjedésével és gyorsulásával jelentősen megváltozott a felhasználók percepciója, időérzéke, türelemfaktora, különösen a fiataloké. Hozzászórtak, hogy megnyomom és kész van: nyomtat, megjelenik, lapoz, elindul, lejátszik stb., azaz programszerűen működik. Csoda, ha a természetes világot még épp, hogy csak megismerni kezdő kisember önmagától és tevékenységeitől is ezt várja, hogy egy csapásra működjön? Hát ez a mi nagy terhünk, amire megoldást kell találnunk, hogy ezek a gyerekek képesek legyenek „visszalassulni”, kicsit megnyugodni, kiengedni a zeneórákon, a hangszer mellett, meghallgatva, rácsodálkozva a sokszor megismételhetetlen zenei csodákra, pillanatokra. Nem kérdés, hogy a zeneórák igazi ereje azok lelki tartalma, élményszerűsége, a zene boldogságot hordozó hullámai, a tanár és a gyermek közvetlen közelségéből fakadó közössége. Mindig megjelenhet, és meg is kell jelenjen az a „plusz”, amitől értelme lesz az egésznek. Ugyanakkor csak rajtunk múlik, hogy a „plusszok” száma mennyivel növekszik, egyúttal hinnünk kell, hogy azok biztató közegében a gyerekek szívesebben megmaradnak a hangszeres tanulmányok mellett.

A mai gyerekek jelentősen több időt töltenek a televízió, a számítógép és a mobiltelefonok „társaságában”. Egy tanulmány szerint átlagban napi 7 órát, annyit, amennyit minimálisan alvással (kellene) tölteni. Ezzel szemben keveset vagy alig szánnak részletező, aprólékos figyelmet és nagyfokú türelmet igénylő munkára. Valamivel szerencsésebbek, mondhatnánk kivételes helyzetben vannak azok a gyerekek, akik valamilyen művészeti iskolában tanulnak, mert ezáltal némileg ellensúlyozódik az őket ért sokkhatás, de nyilvánvalóan csak némileg, hiszen őket sem kerüli el a sok csábító szórakoztató eszköz, ugyanúgy érdekelheti őket a mobil eszközök, számítógépes játékok, a digitális világ sok egyéb találmánya. Ezért sokunkban jogosan alakulhat ki természetes reflexként egyfajta ellenszenv a technológia rohamos fejlődésével szemben, mert talán úgy érezhetjük (nem ok nélkül), hogy elrabolja tőlünk gyermekeinket, feldarálja az amúgy is kevéske szabadidejüket, amit hasznosabb dolgokkal, nem utolsó sorban családjukkal, barátaikkal tölthetnének. Ezért nekünk, tanároknak sürgőszerű arra törekedni, hogy minél nagyobb hatásfokkal tudjunk dolgozni. Ki kell találnunk olyan módszereket, amelyek még izgalmasabbá, élményszerűbbé teszik a tanulást, akár a modern technika adta lehetőségek kihasználásával is. De ehhez előbb meg kell ismernünk működésüket, megtanulnunk azok használatát, amit a gyerekek már szinte készség szinten alkalmaznak, mert ebbe a világba születtek bele. A kérdés, hogy lehet-e egyáltalán hatékony egy ilyen fajta megközelítés a hangszeres gyakorlásnál? Reményeim szerint választ kapunk erre a következőkben. Az mindenesetre biztos, hogy a zenetanár szempontjából a legfontosabb a gyermek, figyelme középpontjában növendéke személyisége kell, hogy álljon.

Fontos említeni való tényező még, hogy majd minden, de legalábbis a legtöbb gyermek biztosan hallgat valamilyen zenét. A kérdés csak az, hogy milyen? Számos felmérés kimutatja, hogy még a klasszikus zenét tanuló gyerekek is szívesebben hallgatnak könnyűzenét, főleg a populáris műfajokból.

Sajnos nagyon ritka, hogy egy komolyzenei darabot végighallgatnak, ha épp az szól a rádióban. Nyilvánvaló, hogy a zenehallgatásnak is van kultúrája, amit meg kell tanítani és tanulni. Éppen ezért nagyon örvendetesek és kívánatosak korunk azon törekvései, hogy koncertjárásra, érdekes háttértörténetek elmesélése mentén figyelmesebb zenehallgatásra szoktassák a fiatalokat ismeretterjesztő előadások formájában. Gyakran még az interakció lehetőségeit is kihasználják annak reményében, hogy talán nagyobb eséllyel és nagyobb számban maradnak zenebarátok felnőttkorukban is.

Mindezek fontosságára is felfigyeltem. Amikor zenehallgatást adunk feladatnak, talán nem is gondolunk arra, hogy a gyermek sokszor egészen más indíttatásból, vagy jóval szerényebb figyelmi síkon hallgatja. És akkor még örülhetünk, ha legalább nem felejtette el teljesíteni kérésünket, hiszen jó diák volt, mert „megcsinálta a leckét”. Gyanítom ugyanakkor, hogy a legtöbb esetben amolyan háttérzeneként, relaxációszerűen hallgatják, ahogy sok más stílust szokás. Talán családi beszélgetés, esetleg barátaival való beszélgetés közben, vagy házi feladatai elkészítése, tanulás közben járhatja a lejátszó eszközét. Nagyon fontosnak tartom, hogy ha valamilyen cél elérése érdekében készíttjük növendékeinket a zenehallgatásra, ha valamilyen eredményt várunk általa, akkor mindenképpen meg kell tanítani őket a figyelmes zenehallgatásra. Méghozzá együtt az órán, különféle megfigyelési szempontok szerint, részleteket érintően, figyelmüket intenzíven lekötve és rámutatva, hogy mit is „vegyenek le” a felvételből. Meggyőződésem, hogy a zene tanár segítségével nagyban hozzájárulhat az értő zenehallgatásra való szoktatáshoz, s ez vonatkozik a saját hangfelvételeik, illetve más előadók játékának megfigyelésére is.

Kutatásomban arra teszek hát kísérletet, hogy olyan zenei háttéranyagot biztosítsak a gyerekek számára, amely számukra további keresgélés és inspiráció alapját képezheti. Idővel egy olyan adatbázis nőhetne belőle, amelyben bármikor böngészhetnek, mint egy hangtárban. Terveim megvalósítására azt a lehetőséget láttam jónak, ha megpróbálom hangstúdióban rögzíteni azokat a kottákat, pedagógiai célú kiadványokat, amelyeket leggyakrabban használnak a zongoratanárok. Mivel ezek a kották konkrét előadói és közreadói elképzeléseket tartalmaznak artikulációs, dinamikai és egyéb bejegyzések formájában, szükségszerűnek találtam, hogy ugyanezek hallhatóvá is váljanak a felvételeken (még akkor is, ha nem feltétlenül értek vele egyet). Alternatív lehetőségként ugyanakkor ezek kontrasztja, vagy egyéni ízlés szerinti értelmezés is megjelenhet ismétlésekkor, visszatéréseknél, legalább jelezvén azt a szándékot, hogy más elképzelés is jó lehet azon kívül, amit a közreadó megjelölt. Mindezt azzal a céllal, hogy a kotta és a felvétel koherenciájából el tudjon indulni a növendék. Legyen legalább egy olyan előadás, amely lehetőség szerint túlzásoktól mentesen, de kellő művészi igényességgel, tökéletes stúdióminőségben tárja a hallgató elé a zeneműveket. Hogy láthassa, hallhassa és érthesse a növendék a hangzás jellege és a leírt kotta közötti összefüggéseket. Aztán idővel

ettől, mintegy alapállásból elindulva tanuljon meg tudatosan eltérni, változtatni, hogy elkezdhesse a saját zenei világának megteremtését.

Hogy miért is lehet szükség rá? Egy ilyen zenei antológia igen hasznos lehet pusztán egyszerű zenehallgatásra (akár háttérzeneként is). Még nagyobb a haszna, ha önálló darabválasztásra használjuk, ha arra készítjük növendékünket, hogy válasszon kedvére közülük, esetleg tegye tetszés szerinti sorrendbe egy kötet darabjait, de azt is kérhetjük tőle, hogy csupán néhány előre megjelölt közül válasszon. Vagy egy-egy konkrét darabban figyeljen meg bizonyos jelenségeket. Ugyanazon zenedarab többféle kiadványban megjelenése esetén pedig összehasonlító analízist kérhetünk tőle, hisz egy másik (régebbi, esetleg elavultabb és egy újabb, modernebb) kiadás egészen más előadói instrukciókat tartalmaz, melyből kiválaszthatja a neki leginkább tetszőt. Segítségével elmagyarázhatjuk a különbségek okát, mi több, a felvételek mellé állítva bemutathatjuk az órán a saját elképzelésünket, pl. hogy „nekem így még jobban tetszik... És neked? Te mit gondolsz erről?”, így akár magát a felvételt használhatjuk ellenpéldaként is (az előadó úgyszem sértődik meg ezen, ráadásul ízlés dolgában természetes is, hogy különfélék vagyunk, jó előadás pedig létezik ezer is!). Aztán felettébb alkalmas lehet a hangtár kontrollra, otthoni ellenőrzésre, mondván: „te itt nem így játszod, tudsz róla? Biztosan így akartad, vagy csak véletlenül sikerült? Meghallgatnád, összevetnéd otthon a felvétellel, hogy azon hogy szólt? Esetleg próbáld ki azt is!”

Túl néhány kötet elkészítésén és gyakorlatban való kipróbálásán a fentiek mellett beszámolhatok arról is, hogy milyen sokat segíthetnek a felvételek a gyakorlásban, ha kellő odafigyeléssel használják őket. A zenehallgatásnak nagyon jó hallásfejlesztő szerepe van, érzékennyé teszi, úgyszólván „kinyitja” a gyerek a fülét a különbségek meghallására (és itt nem csak a hangmagasságok és ritmusok kihallgatására gondolok). Ízlésformáló hatása is igen jelentős, különösen az ösztönösebb, a nagyobb egyéniséggel, határozottabb önálló véleménnyel rendelkező, tehetségesebb növendékek esetében (ők nem biztos, hogy elsőre elfogadják, de legalább elgondolkodásra és nagyobb tudatosságra készíti őket azzal kapcsolatban, hogy mit miért játszunk úgy, ahogy). Memorizálni is megtaníthat, ha esetleg „úgy tartja kedvünk”, hogy kifejezetten hallás után akarunk valamit megtanítani. Olyan növendéknél pedig, akik valamilyen készséghiánnyal rendelkeznek (pl. komoly nehézségeik vannak a kottaolvasással), éppen ezek jelenthetik az átvezető hidat a siker felé, mely segítségével mégiscsak képesek lesznek megtanulni a darabokat, mert ahogy szokás mondani, szépen, észrevétlenül „bemászik a fülén”. Különböző részképesség zavaros gyerekeknek szintén nagy segítséget jelenthet ez a módszer. Az ún. „diszes” nehézségek esetén számos olyan részképesség területen adhat fejlődési lehetőséget, ahol hiányosság van, így nem csak a szokásos fejlesztési módszerekben részesülhetnek az érintettek, hanem egy izgalmas, másik világ tárul fel előttük, ami még élvezetet is jelent, miközben észrevétlenül fejlődnek általa. Ugyanígy sokat segíthet

– természetesen hosszú kitartó munka árán – a figyelemzavaros, túlmozgásos gyerekek fejlődésében, akiket nehéz mással lekötni, de a zenére el tudnak csendesedni, mert azt vesszük észre, hogy megnyugtatja őket, amíg hallgatják, leköti a figyelmüket. Vagy esetleg épp ellenkezőleg, arra biztatjuk a gyerekeket, hogy a hallgatott zenére (pl. táncételre) mozogjon, táncoljon, ringatózzon. Ezek a próbálkozások új kapukat nyithatnak meg életük egy bizonyos szakaszában, segítve felesleges energiáik lekötésében, esetleg felszabadítva őket gátlásaik alól (lásd Kokas módszer). Stílusismeretre és azonos stílusok, tételformák, táncok összehasonlítására is használhatjuk („itt ez a Bach menüett, vedd össze Mozart és Haydn azonos című táncaival...”, vagy „keresd ki, kategorizáld a kötetben szereplő azonos című és karakterű darabokat... Milyen hasonlóságot vagy különbséget látsz közöttük?”). És ami a legizgalmasabb, bizonyos programok, alkalmazások segítségével a zenehallgatással egyidejűleg párhuzamos gyakorlásra is hasznosak lehetnek, ha megtanulják a gyerekek azokat használni, de erről még bővebben lesz szó a következőkben.

Az elmúlt hónapok kísérletezései során megtapasztalhattam, hogy igen hasznos lehet egy ilyenféle, zenehallgatással összekapcsolt önálló munkára való készítés növendékeink számára. Azon kívül, hogy rendkívül izgalmassá, érdekessé tudja tenni az otthoni munkát a szokványos tanulási és gyakorlási módszerek mellett, elindíthatja a növendéket abba az irányba, hogy majd a saját felfogását is képes legyen kialakítani és megvalósítani. Az is bizonyos számomra, hogy a zenehallgatás használatával összekapcsolt pedagógiai módszerek sora bőségesen folytatható lenne, s talán a kreatív pedagógus kollégák már eddig is számos egyebet kipróbáltak, vagy ki fognak próbálni tanítási gyakorlatukban. Erre szolgálhat ösztönzésül írásom is.

Természetesen nem csak az ösztöndíjprogramnak köszönhető lelkesedésem a hangfelvételek pedagógiai alkalmazásával kapcsolatban (annál is inkább, mert nem csupán a hangfelvételek elkészítése és azok köré csoportosuló módszertani eszköztár kidolgozása a célom, hanem sok más egyéb önállóságot fejlesztő szemléletmód és gyakorlat feltárása, kipróbálása és megfogalmazása). Korábbi tanítási gyakorlatomban is gyakran próbálkoztam különféle újszerű módszerekkel, növendékeim azokra való rászoktatásával. Egyike ezeknek az órai, de még inkább a hangversenyeken felcsendült tanulói előadások hangrögzítése. Van erre a célra egy kifejezetten jó minőségű felvevőeszközöm, mely akár hangszerkesztésre, vágásokra is képes (ezen műveletekre egyébként – nyilván gyengébb minőségben – ma már majd minden mobiltelefon ill. azokra telepíthető alkalmazás képes). Esetemben a növendékeim rendszerint megkapják utólagos tanulmányozás és elemzés céljából a felvételeiket, jellemzően valamilyen fájlmegosztó oldalra albumszerűen töltve fel a koncert tartalmát, majd az onnan kapott link segítségével mindenki letöltheti otthon a saját felvételét, vagy akár a többiekét is újrhallgathatás céljából. Ezzel jelentősen megnőtt az önálló kontroll lehetősége, melyről az én korosztályom zeneiskolásként, konzisként, de még egyetemista korában is aligha

álmodhatott. Úgy gondolom nagyon hatásos és kifejezetten érdekes folyamat azt látni, ahogyan a növendékek megszokják saját játékokat egészséges kritikával és hozzáállással meghallgatni (sokan nem képesek erre még felnőtt előadók sem), abból tanulságot leszűrni, eldönteni, hogy mi volt jó és min kellene még változtatni. Ma már tényleg nem olyan nagy nehézség ennek a lehetőségnek a kihasználása, csak a tanárnak kell rá figyelni, és következetesen a napi gyakorlat részévé tenni ezt az önellenőrzési és nem utolsósorban archiválási módszert (megjegyzem, valószínűleg nagyon izgalmas lenne gyerekkorom felvételeit most visszahallgatni, zenét tanuló gyermekeimnek, vagy növendékeimnek megmutatni, és felmérni, hogy én annak idején milyen hibáktól szenvedtem!).

A másik sokak által gyakran használt módszer az órai zenehallgatás, mely az órai rövid időkeretek miatt böngészgetéssel nem, csakis előre kiválasztott előadóval és felvétellel képzelhető el. Ugyancsak sikeres, főleg házi feladat gyanánt alkalmazott módszer az interneten megkeresni és meghallgatni előadásokat. Az internet általánosan és sokat hangoztatott veszélyeire – különösen a túlzott és korlátok nélküli használatával kapcsolatban – jelen írásomban nem szeretnék kitérni, viszont a pedagógiai célú felhasználása esetén is számolni kell veszélyekkel. Ezért itt talán csak annyit szükséges megemlíteni, hogy a kívánt hatás elérése érdekében az internetes zenehallgatás is csak irányítottan képzelhető el. Azaz a tanár előre kikeresi a lehetséges előadásokat, amelyek nem „vezetik félre” a növendéket, majd azok linkjét email vagy üzenet formájában elküldi a növendék részére. Kiválóan alkalmazható összehasonlító elemzés készítésére, legjobban tetsző előadás kiválasztására, egy adott előadás pozitívumainak és negatívumainak megállapítására. Ennél a módszernél már régóta küzdöttem néhány problémával, melyekre a későbbiekben szerettem volna megoldást találni. Az egyik legfontosabb, hogy a közismert kottáinkban megjelentetett pedagógiai célú daraboknak csak egy igen kis része található meg előadásban az interneten. Ha igen, akkor is valószínű, hogy valamelyik távolkeleti ügyeskedő művészjelölt életkorát meghazudtoló módon, viszont igencsak kifogásolható felfogásban (vagy fel nem fogásban) játssza a darabot. Ha ezeken a felvételeken nevelkednének gyermekeink, akkor minimum ízlésficamban szenvedhetnének, de szélsőséges esetben „bódult állapotú halláskárosult” is válhatna belőlük.

Ezekből az előadásokból napról-napra több található a népszerű csatornákon. Elég egy-két kísérletet tenni: csak írjuk be valamelyik kis Mozart vagy Bach darab címét, s figyeljük meg, miket hoz ki a kereső. Gondolom sokunk számára ismerős a tapasztalás, hogy egyrészt beazonosíthatatlan című és jelzésű darabok, nevesincs előadók sorát hozza fel a kereső, húszféle „Menüett in G”, vagy ehhez hasonló címekkel, de állítom, hogy a kínálatarzenálban csak ritka esetben találunk rá arra, amire igazán szükségünk lenne. Ez amiatt is van, mert igen csekély a rendszerezettség a világhálón található felvételeknek. Ha esetleg mégis rábukkanunk egy minőségi előadásra, nevesebb előadóra, sokszor nem zongorán (főként régizenék esetén pl. csembalón) adják elő, ami persze tanulságos lehet, de időnként

több nehézség jár vele, mert elkezdhetjük magyarázni pl. a „inegal” játék szabályrendszerét, a barokk és preklasszikus korszakok díszítési koncepcióit, és más előadói stílusok, az archaikus, a romantikus és egyéb régmúlt és ma divatos felfogások, előadásmódok közötti különbségeket. Máskor pedig esetleg épp azt kell megállapítanunk, hogy „igen, szép-szép ez az előadás, de ezt nem tehetem példaképpen egy még csak pár hónapja vagy éve zongorázni tanuló elé”, nem fogja megkönnyíteni a dolgát egy nagynevű előadó esetleg túlzóan gyors tempóban, egyéni művészi elképzeléseivel és értelmezésével telített előadása. Majd ha elég érett és tapasztalt lesz, akkor igen, főként, ha pályára készül! Ennek tesztelésére csak próbaképpen tegyünk egy kísérletet! A híres, mindenki által ingyenesen és szabadon használható online-Mozart kiadás kottáit tartalmazó, egyébként színvonalasan felépített weboldalon idővel szépen megjelentek az egyes zeneművek mellett az azokról készült hangfelvételek menügombjai is, melyekre kattintva jobbnál jobb előadókat (is) meghallgathatunk (lásd: <https://dme.mozarteum.at/nmaonline/>). Nagyszerű lehetőség ez pl. a szonáták, zongoraversenyek, nagyobb szabású kompozíciók esetében, hiszen többek között Jandó Jenő, Würtz Klára, vagy akár Walter Gieseking és Claudio Arrau előadásában is meghallgathatja az érdeklődő a kívánt darabot. Azonban a gyermekdaraboknál (Die Notenbüchler) már közel sem ilyen bőséges a kínálat (legalábbis a helyben meghallgathatóakra gondolok, hiszen említésszintű felsorolásban számos, boltokban illetve hangtárakban elérhető CD-t is látunk). A legtöbb felvétel maximum 1-2 clavichord játékos, míg a Londoni jegyzetfüzet (KV 15a – 15ss) 43 kis darabja mindössze egy zongoraművész, Hans-Udo Kreuels tolmácsolásában hallgathatók meg. Ez utóbbi szép sorozat egyébként a Youtube-on is elérhető 3 részletben. Az Online-Mozart gyűjtemény elve mindazáltal nagyszerű. A hiányossága az, hogy a linkszerűen csatolt hangfelvételek nem az oldalon található Urtext kották alapján készültek, tehát a kottával való összevetésük nem releváns, ezért ne is várjuk, hogy átlagos képességekkel rendelkező növendékünk (a szép zenehallgatás élményén kívül) egyéb, zongoratanulmányaiba közvetlenebb módon beépíthető hasznát is venné.

Azt is kipróbálhatjuk, ha konkrétan címre, jegyzékszámra keresünk az interneten szabadon meghallgatható felvételek között. Ilyen esetben bizony sokszor bukkanunk kottástól ránk zúduló MIDI-ben szerkesztett elektronikus szintetizátorhangokra, rend szerint abnormális hangsúlyokkal, teljesen eltorzult hangszínnel és értelmezhetetlen dinamikával. Őszintén szólva, nem tudom, mire lehetnek jók ezek a hanganyagok. Minőségi zenehallgatásra, ízléses előadásra való nevelésre biztos nem, maximum a hangmagasságok és ritmusok hozzávetőleges beazonosítására.

A fentiek miatt gondoltam arra, hogy biztosan segíthetné a hazai zongoraiskolákon nevelkedő növendékek fejlődését egy hangtárszerűen rendszerbe foglalt felvételsorozat, amelynek darabjai az adott kötetben való megjelenési helyéhez és előadásmódjához a lehető legjobban alkalmazkodnak.

A felnőtt művészi előadások egyik legfőbb ismérveként emlegetett, gyors tempókkal előadott felvételek szintén komoly gátak lehetnek a kidolgozott technikával, lényeges előadói készségekkel még nem rendelkező zongorista növendék számára, mert sokszor csupán azok utánzásával akarják megtanulni az adott darabokat, s ennek leginkább idétlen kapkodás, majd megakadások és hibák halmaza a vége. Talán az ettől való félelem alakította ki a zenetanárok jó részében azt a koncepciót, hogy egyáltalán ne hallgassák meg növendékeik a tanulás kezdeti fázisában a választott darabot, azzal az indokkal, hogy túlzottan befolyásolja, ill. félrevezeti a darabról való elképzelésüket, melynek következtében nem alakul ki a sajátjuk a műről. Nem osztom feltétel nélkül ezt a véleményt, mert egyrészt korosztályonként és tehetség típusonként más-más módszer lehet hasznos. Másrészt, ha kellő gondossággal, kontrollal segíti a tanár a zenehallgatást – ahogy erről már korábban szó volt –, elkerülhetőek a hibás vagy nem kívánt beidegződések, amelyek pusztán a „másolás” útján keletkeznek.

Nagyon jellemző az a jelenség is, hogy az adott felvételből a gyors tempó miatt ki sem hallják, követni sem képesek a pontos zenei szöveget, amely szintén aggodalmat kelt a lelkiismeretes zenetanárban a zenehallgatásra való noszogatás során. Valljuk be őszintén, a zenetanuláshoz alkalmas ideális tempót, mint szempontot szinte lehetetlenség minden kétséget kizáró módon és következetesen szem előtt tartani. Nehéz lenne az előadónak eltalálni olyan tempót, ami biztosan megfelel minden szinten játszó zongorista számára, mint amolyan követhető példa. Emiatt a koncertszerű előadások elkészítése mellett kísérleteztem ún. mankófelvételekkel is, amelyek szándékosan visszafogott tempóban, gyakorlatilag metronóm pontossággal adják vissza a kottába írtakat, olykor csak a külön kezeket rögzítve, hogy amolyan próbaképpen a növendék hozzá tudja játszani a másik kezét, mintha valaki mással kamarázna, vagy órán a tanárával játszaná össze a darabot. Mivel az órai együttjátékkal ellentétben a lejátszó eszköztől hallgatás során nincs beintés vagy közös levegővétel lehetősége, ezek a felvételek egy ütem metronómhang beadásával (count off) indulnak, hogy annak segítségével lehessen kiszámolni és érezni a belépés helyét. Ezt a próbálkozást azonban csakis pontos, egyenletes játékra törekvés esetén lehet ajánlani, mert különben összevisszaság lenne belőle, hiszen a gyermek játékával párhuzamosan haladó felvétel „nem képes” alkalmazkodni a gyermek pontatlanságaihoz, vagy éppen tudatos agogikáihoz. Ugyanakkor ez a gyakorlat jelentősen javíthat az egyenetlenül játszó, pontatlan ritmusokkal gyakorló növendékek esetében, hozzájárulhat a pontos mérő- és lüktetésérzet, valamint a helyes ritmikai arányérzetek kialakításában. Több növendékemnél tapasztaltam komoly javulást a játék pontossága terén ennek a módszernek az alkalmazásával.

De még ezeknél a mankófelvételeknél is maradt egy hiányérzetem, amit szerettem volna kiküszöbölni. Ezt a problémát a személyre szabható, egyénileg beállítható tempó oldhatta volna meg. Stúdiós gyakorlatomból ismerem, hogy a profi hangszerkesztő programok képesek olyan

tempómódosításokra, hogy minőségileg nem, vagy csak alig érezhető a romlás mértéke. Ráadásul a hangmagasság megtartása is igen lényeges szempont, tehát a programnak tudnia kell a digitális jeleket időben sűrűbben vagy ritkábban lejátszani anélkül, hogy a hangmagasság is módosulna. Mindezek a stúdióban történt próbálkozások természetesen csak magam számára lehettek hasznosak, hiszen nem lenne elvárható a gyerekektől (bármennyire is a digitális kor bennszülöttei), hogy ilyen professzionális programok kezelését megtanulják, arról nem is beszélve, hogy ezekhez komoly eszközpark, minőségi hangkártya és hatalmas kapacitással bíró számítógép is szükséges. Elkezdtem hát a gyerekek körében is nagyon gyorsan terjedő, népszerű operációs rendszerekkel felszerelt mobileszközök világát jobban felfedezni. Idáig is sokat használtam mobiltelefont, néha tabletet, főleg a digitális metronóm, hangológép, alapszintű hangfelvevő, esetleg ha képre is szükség volt (hogy a növendék lássa magát kívülről), a videórögzítő program vált nagy hasznomra. Ugyanígy az internetes tárhelyeken elérhető felvételek lejátszására, online állapotban böngészésre, keresésre is remekül használhatóak a divatos kifejezéssel IKT eszköznek nevezett „kütyük”. A gyerekek meg amúgy is szeretik, és általában profin kezelik ezeket a készülékeket, melyekre számtalan hasznos program letölthető, többségük ingyenesen. Igyekeztem hát olyan programokat felkutatni és kipróbálni, amelyeknek van Android és iOS rendszer alatt működő változata. Addig kerestem egyik és másik eszközre, amíg nem találtam olyat, amely megfelel elvárásaimnak, könnyen elsajátítható a kezelésük, és még érdekes is lehet a gyerekek számára a gyakorlás közben való használatuk. Az általam preferált alkalmazások lényege a következők alapján foglalható össze:

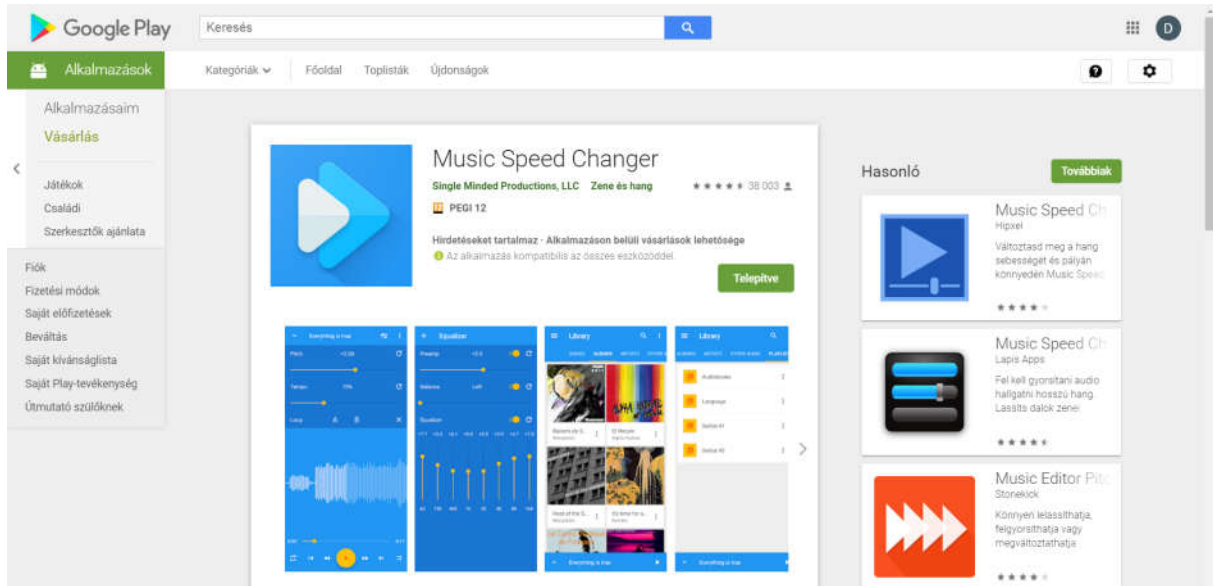
- az eszközre letöltött zeneműveket saját lejátszási listába lehessen rendezni
- a felvételeket bizonyos százaléktartományon belül lehessen lassítani, gyorsítani a minőség észrevehető romlása nélkül
- a sebességváltoztatás mellett lehetőleg képes legyen transzponálásra is
- könnyű legyen kezelni, vizuálisan lekövetni a zenemű haladását, egy mozdulattal visszaporgetni
- képes legyen „MP3 ID Tag” megjelenítésre, fontos, hogy jól látható legyen a mű címe
- ingyenes, az internetről könnyen letölthető és telepíthető legyen.

Növendékimnek és szüleiknek - akik segítségével a módszertani kísérletezéseket végzem - készítettem egy ún. „Alkalmazás-kisokost”, melyben képes illusztrációkkal levezetem a különböző operációs rendszerekre és platformokra írt programok használatát. A cél az volt, hogy a leírás alapján azok is elboldoguljanak a mobileszközök és programok használatával, akik nem neveznék magukat különösebben hozzáértőknek. Tervem többé-kevésbé sikerült csak, melyről később fogok írni részletesebben. Előbb azonban következék az azóta már többször átdolgozott „Alkalmazás-kisokos”:

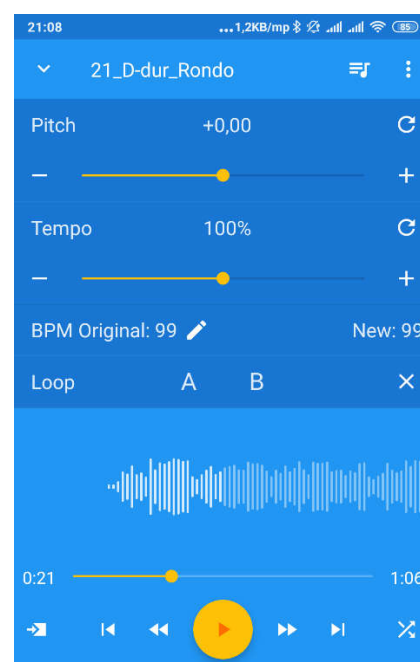
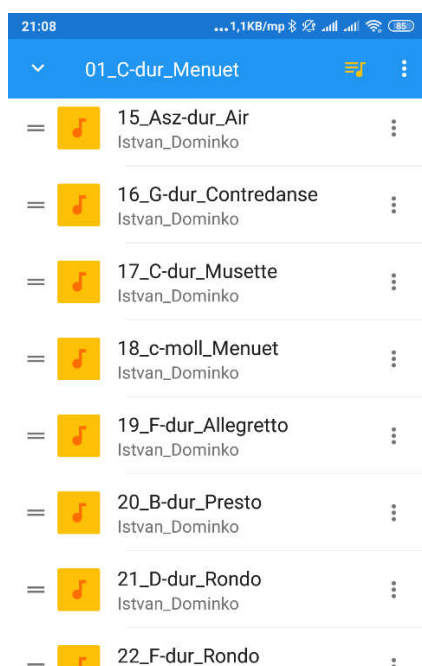
Music Speed Changer alkalmazás Android alapú telefonon/táblagépen

A program ingyenesen letölthető a Google Play oldaláról (reklámmentes verzió 690Ft):

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.smp.musicspeed>

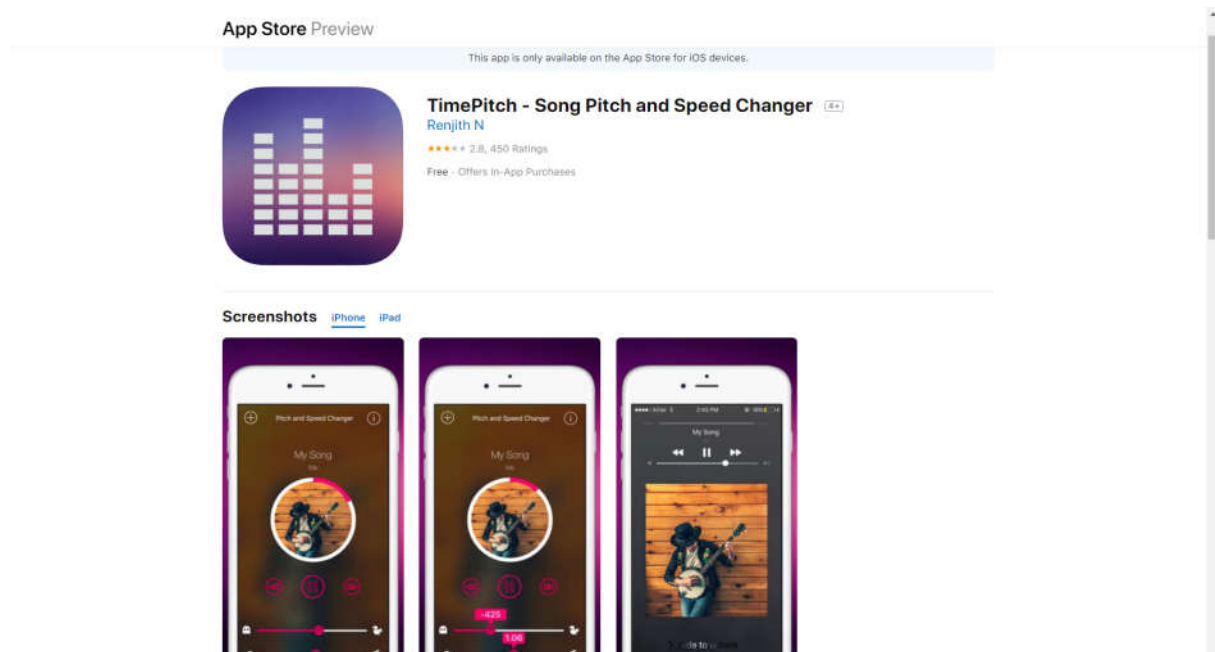
A program telepítése után a lejátszani kívánt zeneszámokat előbb a mobilszközre kell tölteni, a mapparendszerben megkeresni, majd a program lejátszási listájára bemásolni. Azután a listán lévő zenéket kedvünkre sorba rendezhetjük, majd meghallgathatjuk normál sebességgel, lassított vagy gyorsított sebességgel (Tempo csúszka mozgatásával 25 és 250 % között), vagy akár hangmagasság változtatásával transzponálva a zenét (Pitch csúszka mozgatásával +12 és -12 között). A paraméterek személyre szabhatók, aktiválhatók illetve eltüntethetők, ha nem akarjuk használni. A grafikus folyamatjelzőn pontosan követhető, hogy hol tartunk a lejátszásban, mely megadja a zeneszám teljes időtartamát valamint a lejátszás haladását is másodperc pontossággal. A beállítások között számos egyéb funkció is megtalálható. A program angol nyelvű, de könnyen használható.

Time Pitch alkalmazás iOS alapú telefonon/táblagépen

A program ingyenesen letölthető az App Store oldaláról:

<https://itunes.apple.com/us/app/timepitch-song-pitch-and-speed-changer/id1039713963?mt=8>

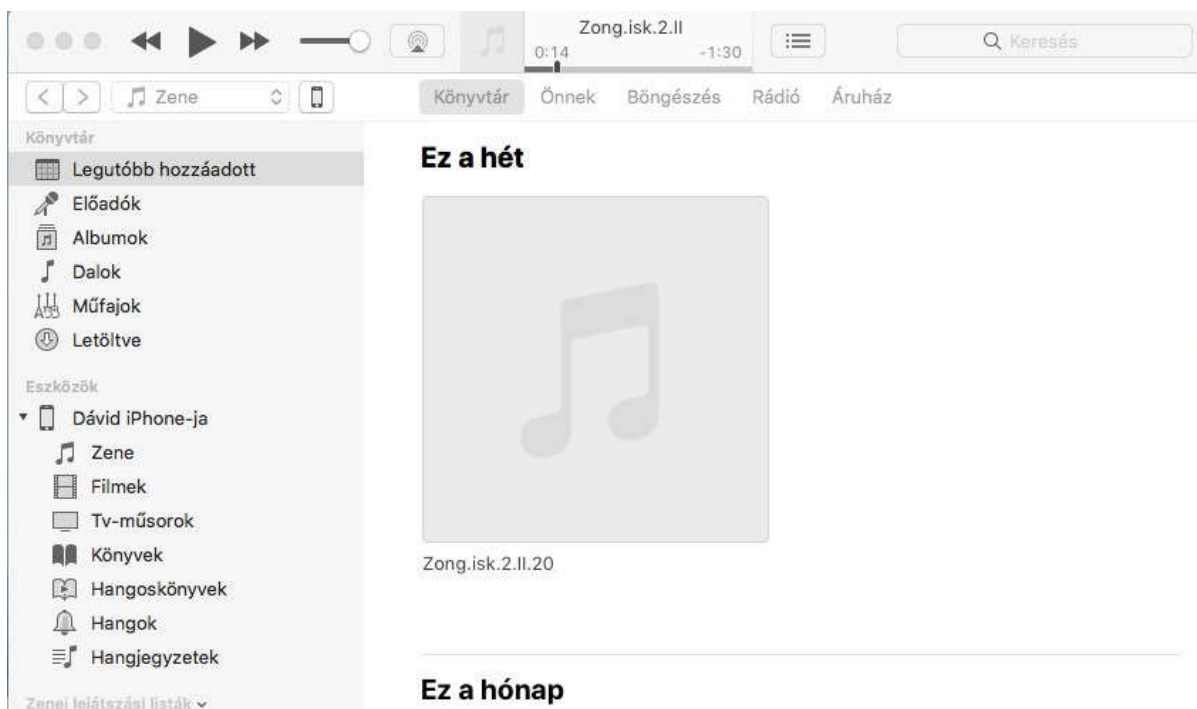
A program használata a telepítést követően:

- 1.1** Ahhoz, hogy a zeneszámok megnyithatók legyenek a programban, szükséges egy számítógép (PC/Laptop/MacBook), valamint az iTunes alkalmazás, melyet az Apple hivatalos oldaláról lehet letölteni (<https://www.apple.com/hu/itunes/download>). Mac rendszerű számítógéppel annyival egyszerűbb a dolgunk, hogy azon már az iTunes telepítve van.

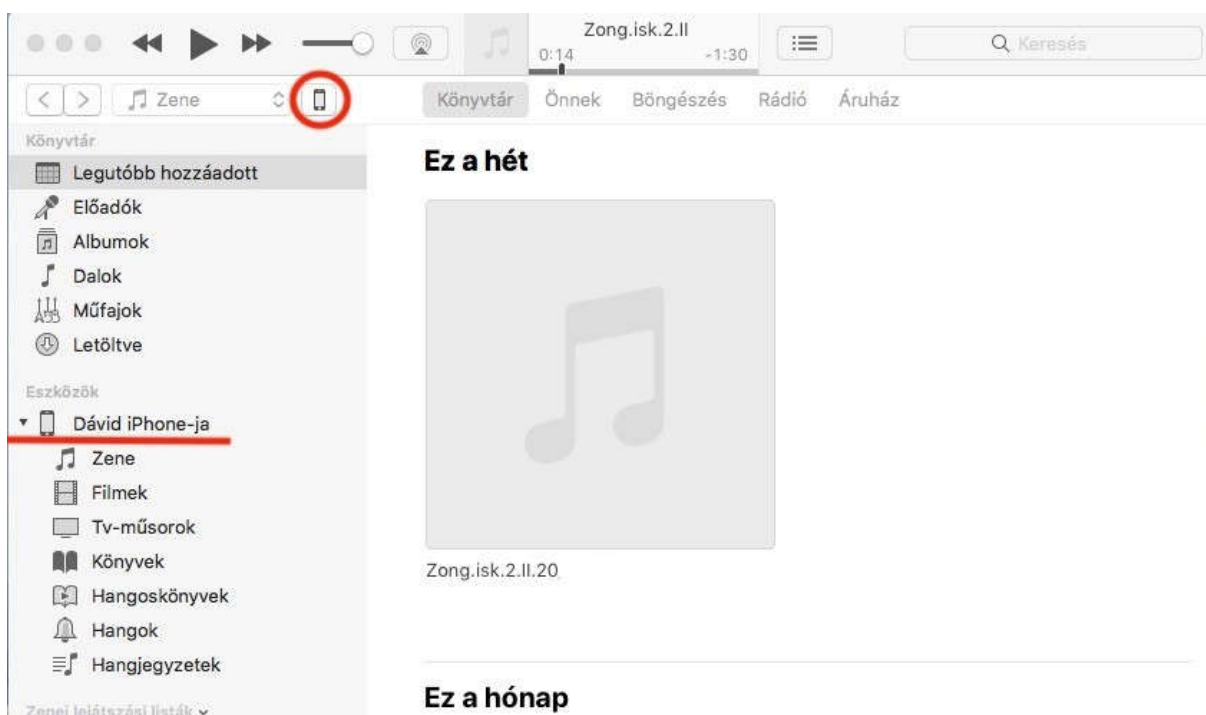

1.2 Az iTunes letöltése és telepítése után a számítógép újraindítása szükséges.

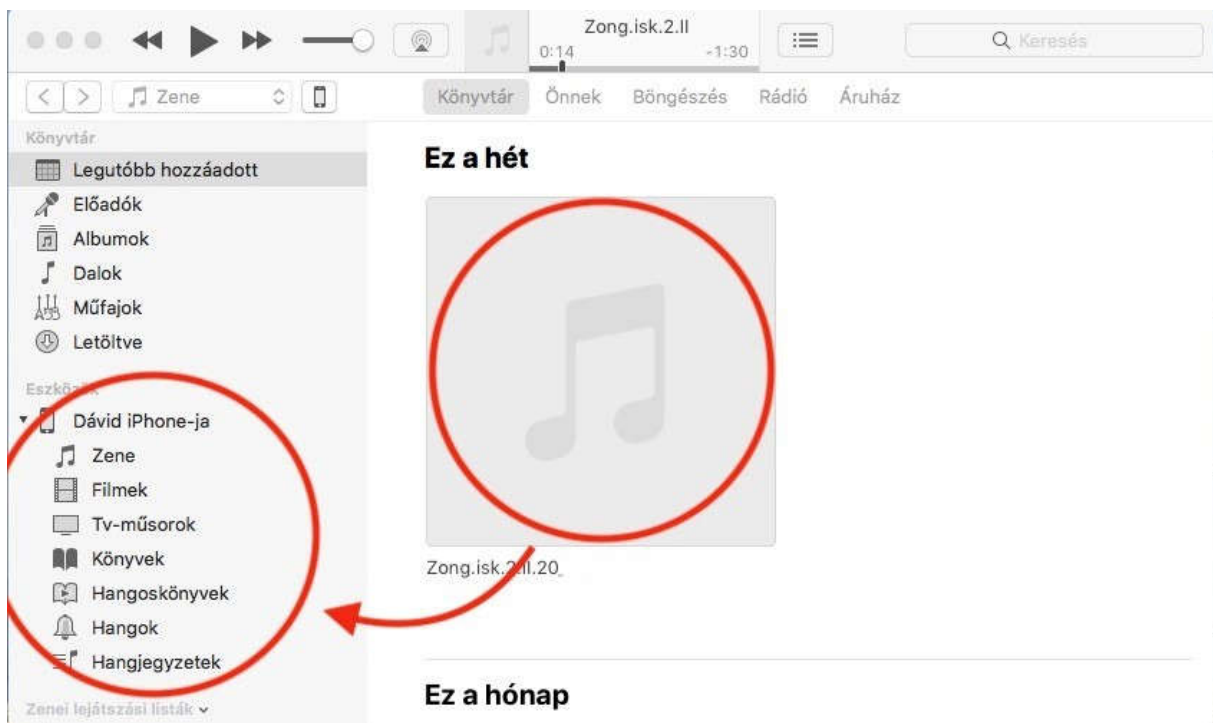
1.3 A számítógép újraindítása után csatlakoztassuk eszközünket (iPhone/iPad). Az iTunes könyvtárába kell letölteni az internetről a kívánt zenefájlokat, vagy ha korábban már letöltöttük a számítógépre, akkor a letöltés mappájából ide kell átmásolni.

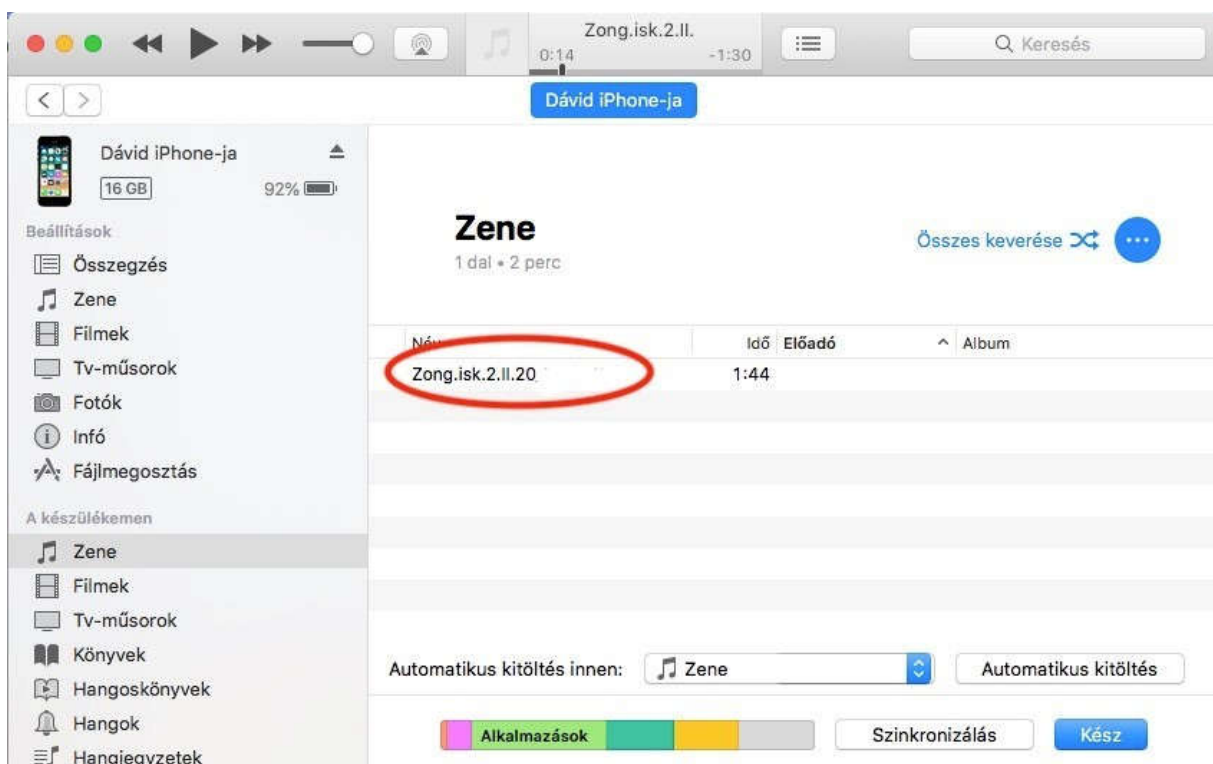
1.4 A pirossal megjelölt ikon megjelenésével bizonyosodhatunk meg róla, hogy a számítógép felismerte eszközünket. Az eszközök között megtaláljuk a csatlakoztatott iPhone eszközt mapparendszerével együtt, mely piros aláhúzással van jelölve.

- 1.5 Ezt követően végrehajthatjuk a zeneszám átmásolását, mégpedig egyszerűen zeneszám „áthúzásával”, vagy ctrl/C – ctrl/V billentyűkombináció segítségével. A célmappát magunk választhatjuk, azonban ajánlott a „Zene” vagy „Dalok” mappába másolni.

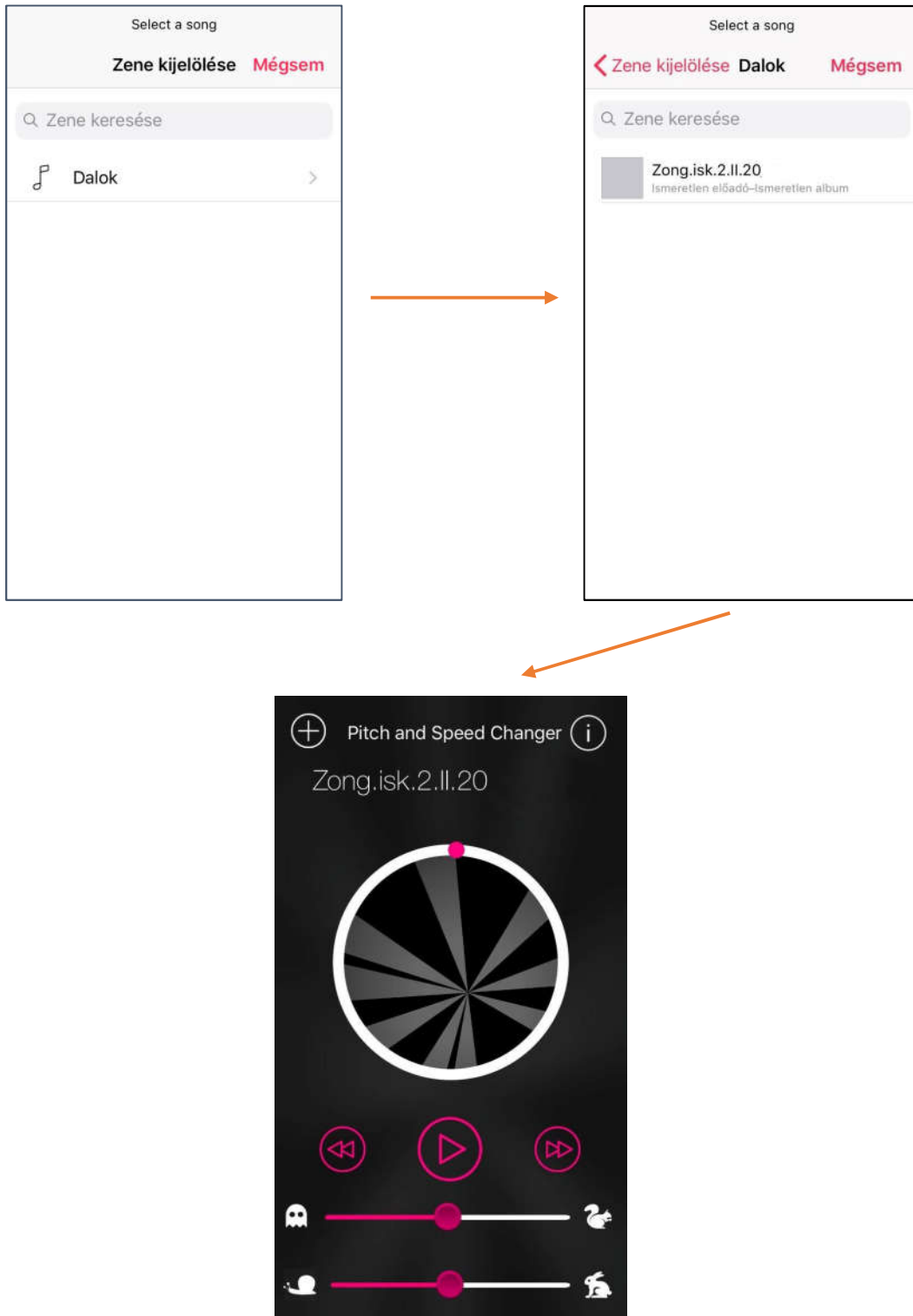

- 1.6 Ezután már a mobil eszközön is megtalálható a zenefájl. Az alábbi képernyőmentés a számítógépes iTunes alkalmazáson belül az iPhone Zene mappájába való belépést mutatja.

2. Zeneszám lejátszása a Time Pitch program segítségével:

Az alkalmazás megnyitása után keressük meg program mapparendszerében azt a helyet, ahová mentettük a zeneszámokat, jellemzően a „Zene” vagy „Dalok” mappát, majd válasszuk ki a lejátszani kívánt zeneszámot. Itt is létrehozhatunk lejátszási listát.

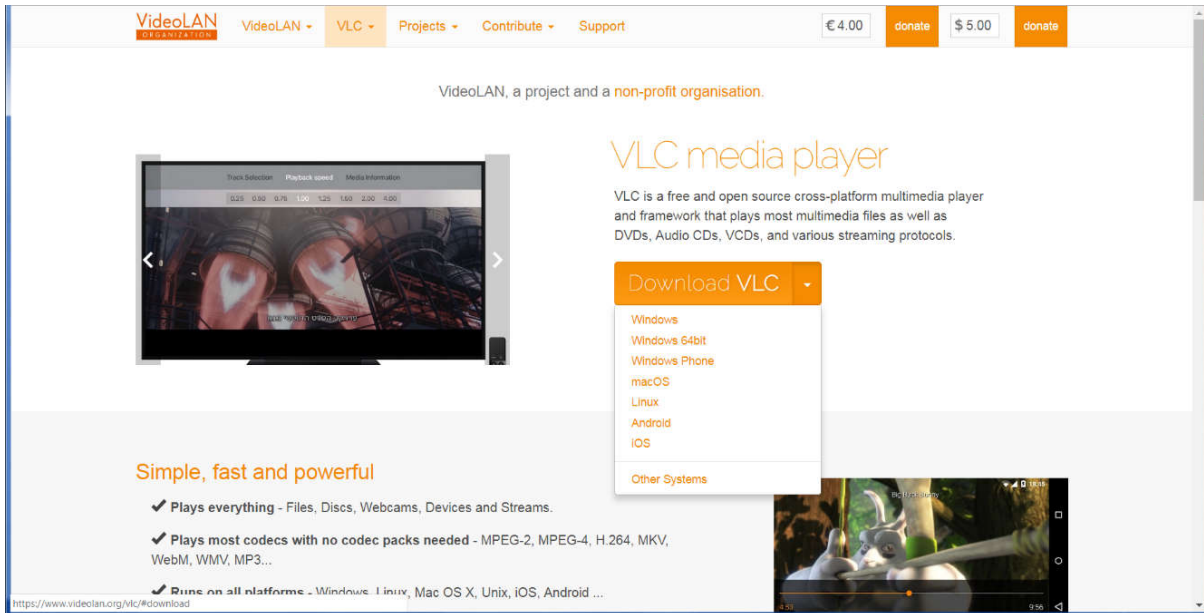

Ezután már az egyes kurzorok mozgatásával változtathatjuk a sebességet és a hangmagasságot. A zeneszám előre - visszaállítása a központi kerek grafikai egység kurzorának mozgatásával lehetséges.

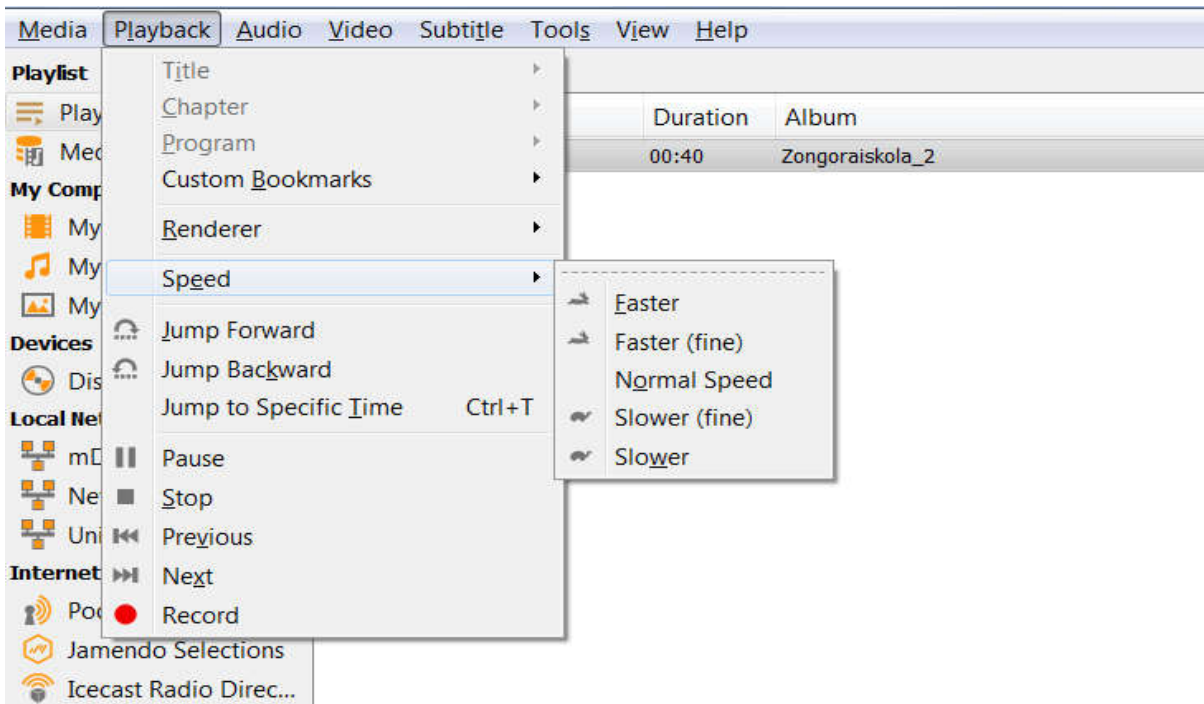
VLC alkalmazás használata PC-n/laptopon

A program ingyenesen letölthető és telepíthető bármilyen operációs rendszerű számítógépre:

<https://www.videolan.org/vlc/>

A programon belül a mobil verzióhoz hasonlóan készíthetünk lejátszási listát, a tempó lépcsőzetesen történő változtatására pedig a Playback/Speed menüpontnál van lehetőség.

Eddig tehát az „Alkalmazás-kisokos”. A tanítványaim és szülei természetesen nem csak ezt a segédanyagot kapták meg, hanem egy „Útmutatót” is, amely a hangfelvételek gyakorláshoz való használatának rövid módszertani összefoglalóját tartalmazza. Segítségével kaptak tájékoztatást többek között arról, hogy miként kell értelmezni a fájlnévet és a lejátszási listában megjelenő elnevezést, ami különösen rövidítések esetén nagyon fontos annak megkönnyítéséül, hogy kiigazodjanak a több száz hangfelvétel között. Egy példa erre az „Alkalmazás-kisokos” képein is látható fájlnév, a „Zong.isk.2.II.20”, amely a Komjáthy féle *Zongoraiskola 2.* kötetéből a II. fejezet 20. számú darabját, azaz J. S. Bach G-dúr menüettjét jelenti. Hogy másik példát is említsek, a „GyM-20_B-dur_Presto” fájlnév *A gyermek Mozart* kötet 20-as számú darabjával azonos. Aztán arról is írtam az „Útmutatóban”, hogy bármelyik eszközt ill. programot használjuk is a lejátszáshoz, fontos az élvezhető hangzásminőség biztosítása, amely a zongorázással egy időben is jól hallható. Az esetek többségében akár a mobiltelefonok, számítógépek saját hangszórója is képes lehet elegendő hangerőre, de nyilvánvalóan jobb minőségű hangot tudunk elérni egy vezetékes vagy Bluetooth-os kapcsolattal rendelkező hangszóró, esetleg erősítő segítségével. A gyakorláshoz érdemes a lejátszó eszközt és a hangszórót a hangszerre vagy annak közelébe tenni, pl. kottatartóra, székre stb., hogy könnyen elérhető, irányítható és jól hallható legyen. A legmegfelelőbb lejátszási sebesség eldöntéséhez érdemes eleinte lassabb lejátszási sebességet kiválasztani, majd később fokozatosan növelni a tempót, ha már lassan biztosan megy a játék. A lassabb sebesség választása nem csupán a mankófelvételekkel való együttjátékhoz alkalmazható nagy eredményességgel, hanem a koncertszerű előadások lelassítására is, különösképp, ha azok lejátszása során esetleg kevésbé kihallható, akár a gyorsabb tempó, vagy bonyolultabb artikuláció, sűrűbb díszítés miatt nehezebben értelmezhető részletek kinagyítására lenne szükségünk. Transzponálás hallás után való tanulásához, gyakorlásához pedig a hangmagasság állítás lehet segítségünkre. Több növendékem kipróbálta a már megtanult művek vagy műrészletek transzponálását a program segítségével. Lényegesen nagyobb biztonsággal jutottak eredményre, ami jelentősen növelte önbizalmukat, hogy ilyen bonyolult dologra képesek voltak, hiszen a hallás útján könnyebb volt átállítani az agyukban a dolgokat, mintha ugyanezt kottából, vagy saját kútfőből kellett volna megtenniük.

A fentiekén kívül rendkívül szórakoztató a választható opciók használata. Sokszor engedtem a gyerekeket az órán a programok próbálgatása során mókázni a programok sebesség és hangmagasság állítási lehetőségeivel. Nincs is jobb lazítás, mint együtt nevetni egy-egy felvétel vicces hangzásán. Mivel a fent említett programok a letöltött felvételeken kívül a mobil eszközzel felvett hanganyagok lejátszására és módosítására is képesek, ezért akár komolyabb zene- illetve hangszerkesztésre is használhatják az ügyesebb, érdeklődőbb gyerekek. Például ha egy lassú tempóban feljátszott zenedarabot felgyorsított és transzponált változatában játsszák vissza, a hangzó eredményt el is

menthetik az eszközre a program egyik hasznos opciójaként a kívánt formátumban és felbontásban (minőségben).

Ígértem korábban, hogy reflektálok az „Alkalmazás-kisokos” sikerességéről. Már a programok és különféle rendszerekkel való ismerkedéskor világossá vált számomra, hogy az Androidos készülékekkel jóval egyszerűbb dolgom lesz, mint az iOS rendszerű eszközökkel, annál is inkább, mert nekem Androidos készülékem van. Ezért gyermekeim segítettek a kísérletezés során kipróbálni az iOS eszközre írt programokat, de bizony eleinte még ők is elég nehezen boldogultak, mivel az operációs rendszer védelmi mechanizmusának és zárt rendszerének köszönhetően körülményesebb minden egyéb, nem előre telepített, külső fejlesztők által készített alkalmazás használata, valamint az internetről letölthető felvételek mobilszközre való letöltése is. A bonyolultabb használat a fenti kisokosból is sejthető, ugyanis jóval részletesebben és hosszabban voltam kénytelen levezetni a program ismertetését. Ezt a nehézséget az iPhone-t használó gyerekek és szülők is igazolták, emiatt sokkal többször kellett konzultálni és segíteni egymásnak. Az ideális megoldás egy olyan „ösvérprogram” megírása lenne, amely ugyanazon felhasználói felületet és kinézetet kínálná, valamint a program lejátszási listájára történő bemásolást is megkönnyítené. Nagyszerű lenne még egy ilyen program esetében, ha a felvételekkel párhuzamosan elindítható beépített metronómot, felvétel készítési lehetőséget, és más egyéb zenetanuláshoz eredményesen alkalmazható képességet is tartalmazna. Létezik olyan összetételű program, amely hangolót, hangfelvevőt, metronómot, még a kottakövetés lehetőségét is tartalmazza, sőt, a felvett anyagot 1-2 lépcsőben lassítani és gyorsítani is képes lenne, azonban ez utóbbit elég gyenge minőségben teszi, ezért az általam kitalált célra nem ajánlható. Ezenkívül nem lehet a programba behívni internetről szabadon letöltött felvételeket, csak abban az esetben, ha felhasználók csoportja által használt zárt rendszerbe, az ún. Shared records, azaz megosztott felvételek közé előzőleg fel lett töltve. Ez pedig komoly korlát abban az esetben, ha több száz felvétel megosztását szeretnénk elérni. A Soundcorset nevű programról, ahogy más egyéb témánkba vágó hasznos tudnivalóról Szabó Norbert: „A cél szentesíti az (IKT-) eszközt a zeneoktatásban?” című írásában olvashatunk bővebben:

https://www.researchgate.net/publication/327071559_A_cel_szentesiti_az_IKT-eszkozt_a_zeneoktatásban

Apropó, megosztás! Az egyik legérzékenyebb eleme a rendszernek. A legideálisabb megoldás egy hangtárszerűen működő weboldal létrehozása lenne. Erre természetesen minden esély megvan, hiszen még csak az elején tartok a tervezett munkáknak. A Youtube csatornán történő megosztás is hasznos lehet, viszont pusztán csak meghallgatásra. A hangfájlok mobilszközökre töltésére, a különféle gyakorlási módszereket segítő applikációk használatára, ilyenformán kreatív és önálló

munkát nagyban elősegítő egyéni felhasználásra nem alkalmas. Kidolgozás alatt van iskolánkban egy olyan rendszer létrehozása, mely az intézményen belüli tudásmegosztást is elősegítené, mérete és felhasználási lehetősége révén pedig képes lesz a tágabb körű megosztásra is. Egyelőre azonban csak a saját felhő alapú tárhelyeimet használom, melyek segítségével logikusan megszerkesztett, kötetek szerint rendezett, a felvételek elkészítésével egyre bővülő mapparendszerhez kapnak hozzáférést a gyerekek megosztó link segítségével. Így otthon is, illetve bármikor, amikor online vannak, letölthetik, meghallgathatják és szabadon használhatják mobil eszközeik segítségével a hangfelvételeket.

A szerző, Dr. Dominkó István zongoraművész, mesterpedagógus, oktatási szakértő, a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola zongoratanára. Ösztöndíjprogramjáról és elérhetőségeiről az alábbi weboldalon olvasható több információ:

<https://osztondij.mma-mmki.hu/felhasznalo/75d4f1cb6a250ed33debed86a2eeb92a>

